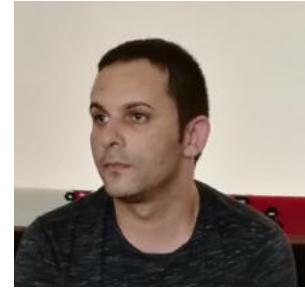

Príbeh Zija Ribića

Gymnázium M. Rúfusa Žiar nad Hronom

Opis pocitov

- Skupinky žiakov dostanú príbeh jednej osoby a spolu pouvažujú a vyjadria svoj názor, myšlienky a pocity. Otvorená diskusia.

12. augusta 1992 do dediny Skočić, kde býval malý Zijo prišli **Simini četnici** (srbské polovojenské jednotky). 32 ľudí nahnali do jedného domu, kde začali biť mužov a hľadali zlato. Znásilňovali ženy a nútili mužov k sexuálnym praktikám s inými mužmi. Vyviedli ich na dvor, zoradili mužov, ženy a deti. Tam znásilnili jeho najstaršiu sestru. Potom ich naložili na do nákladných aut a viezli na neznáme miesto.

Neďaleko susednej dediny Malešić zastali pri čerstvo vykopanej jame. Jedného po druhom ich vyviedli z kamiónu. Nikto nevedel čo sa bude diať. Keď boli pri kamióne začuli streľbu. Potom odviezli jeho matku a malého brata ktorých zabil naraz. Keď ich oddelili od malého Zija, začal plakať a kričať, že chce ísť za nimi. Vojaci ho so súhlasom zobrali pred jamu a povedali: „Tu stoj!“

On sa postavil do radu ľudí, na miesto kde mu kázali. Keď padla salva, na krku pocítil akoby mu tade prešiel studený nôž. Padol bezvládne na zem. Vojaci si mysleli, že je už mŕtvy tak ho zdvihli a hodili medzi ostatné mŕtvy. „Neviem akým zázrakom, ale verím, že Boh existuje a Boh chcel aby som ostal nažive.“ Asi päť minút mu trvalo, kým sa prehrabal pomedzi telá na druhu stranu jamy. Keď sa mu podarilo stáť na pevnej zemi, rýchlo utekal do neďalekého lesa no cestou počul ďalšie a ďalšie výkriky z toho miesta. Po chvíli našiel malý domček, opustený a schátraný. Tam sa uložil do malej krabice a zaspal. Prebral sa až na druhý deň ráno. Oslabenému sa podarilo dostať späť do dediny, kde nebolo nikoho okrem dvoch vojakov Juhoslovanskej ľudovej armády (JNA), stojacich pred domom. Zijo celý zablatený a do krvi k nim prišiel. Na otázky vojakov v šoku nereagoval. Vojaci mu však podali vodu a jedlo, zobrali ho na ruky a odniesli do najbližšej nemocnice (v Kozluku). Keď prichádzali pred nemocnicu, Zijo zistil, že sú tam vojaci polovojenskej jednotky, Četnici. Medzi nimi boli aj vojaci, ktorí si mysleli, že ho zabil. Zviazali ho a chceli, aby dvaja vojaci, čo ho priviedli odišli a že ho oni odvedú do nemocnice v Zvorniku. Ale oni nesúhlasili, zobrali si jednu sanitku a odviezli Zija do nemocnice vo Zvorniku.

Tam prišli modré prilby a prevzali si ho, takže bol pod ochranou OSN kde bol od 1992 do novembra 1994, následne bol v nemocnici v Čiernej Hore (Inštitút detskej traumatológie). Asi rok sa tam liečil. Keď sa vyliečil, tak išiel do detského domova v Čiernej Hore. V roku 2001 sa vrátil do Bosny, do detského domova v Tuzle. Tu študoval na kuchárskej škole a odišiel z detského domova.

Skupiny žiakov dostanú tajničky, ktoré keď rozlúšia dostanú slovo, vysvetlia spolužiakom.

Tajnička 1

Ručne hádzaná výbušnina	X	X	X	X	X	X							X	X
Krajina, v ktorej žil Zijo po masakri v jeho dedine	X	X	X	X										
Svätá kniha islamu	X	X						X	X	X	X	X	X	X
Výkop vedený kolmo alebo mierne šikmo ku smeru očakávanej paľby	X	X	X						X	X	X	X	X	X
Strelivo	X	X							X	X	X	X	X	X
Motorové lietadlo s rotujúcimi nosnými plochami								X	X	X	X	X	X	X
Všetky ozbrojené (vojenské) sily štátu	X	X						X	X	X	X	X	X	X
Pásové obrnené bojové vozidlo	X	X	X	X	X				X	X	X	X	X	X

Tajnička 2

Krajina Chorvátov, Srbov, Bosniakov, Slovincov, Čiernohorcov														
Severný sused krajiny Burundi	X	X	X	X										
Náboženská budova moslimov	X	X	X										X	
Zákaz vývozu zbraní/obchodovania s nejakým štátom	X	X											X	
protizákonné zabitie iného človeka v zlom úmysle	X	X	X										X	
Jeden zo symbolov judaizmu a židovského národa (využívaný Nemcami ako rozlišovací symbol pre Židov). Dávidova	X											X	X	
Veža, z ktorej zvolávajú ľudí na modlitbu (Islam)	X	X											X	
Islamský duchovný vodca/predstavený komunity	X	X	X	X								X	X	
Tradičné jedlo z mletého mäsa v krajinách bývalej Juhoslávie	X	X	X	X										
Časť/obdobie/štádium							X	X	X	X	X			

10 Stages of Genocide

1. **Classification:** People are divided into "us and them".
2. **Symbolization:** People are forced to identify themselves.
3. **Discrimination:** People begin to face systematic discrimination.
4. **Dehumanization:** People equated with animals, vermin, or diseases.
5. **Organization:** The government creates special groups (police/military) to enforce the policies.
6. **Polarization:** The government broadcasts propaganda to turn the populace against the group.
7. **Preparation:** Official action to remove/relocate people begins.
8. **Persecution:** Beginning of murders, theft of property, trial massacres.
9. **Extermination:** Wholesale elimination of the group. It is "extermination" and not murder because the people are not considered human.
10. **Denial:** The government denies that it has committed any crime.

Stanton, Gregory (2012); *10 Stages of Genocide*, Genocide Watch

Desať štádií genocídy

Gregory H. Stanton, prezident Genocide Watch

Genocída je proces, ktorý sa rozvíja v desiatich štádiách, ktoré sú predvídateľné, ale nie neúprosné. V každom štádiu ju môžu preventívne opatrenia zastaviť. Štádiá sa môžu vyskytnúť súčasne. Všetky štádiá však naďalej fungujú počas celého procesu.

1. KLASIFIKÁCIA: Všetky kultúry majú kategórie na rozlíšenie ľudí medzi "oni a my" podľa etnickej príslušnosti, rasy, náboženstva alebo národnosti: Nemci a Židia, Hutu a Tutsi. Bipolárne spoločnosti, ktoré nemajú zmiešané kategórie, ako napríklad Rwanda a Burundi, majú najvyššie predpoklady na genocídu. Hlavným preventívnym opatrením v tejto ranej fáze je rozvíjať univerzálne inštitúcie, ktoré presahujú etnické alebo rasové rozdiely, ktoré aktívne podporujú toleranciu a porozumenie a ktoré podporujú klasifikácie, ktoré presahujú rozdiely. Katolícka cirkev by mohla zohrávať túto úlohu v Rwande, ak by ju nerozdelili rovnaké etnické rozdiely ako rwandskú spoločnosť. Toto hľadanie spoločného znakov je nevyhnutné pre skorú prevenciu genocídy.

2. SYMBOLIZÁCIA: Udávanie mien a symbolov pre dané skupiny. Nazývanie ľudí "Židia" alebo "Rómovia", alebo ich rozlišovanie podľa farby alebo oblečenia; a aplikovanie symbolov na členov skupiny. Klasifikácia a symbolizácia sú všeobecne ľudské a nevedú nevyhnutne ku genocíde, pokiaľ nevedú k dehumanizácii. Keď sa kombinuje s nenávisťou, symboly môžu byť nútené voči neochotným členom opovrhovaných skupín: žltá hviezda pre Židov za nacistickej

vlády, modrá šatka pre ľudí z Východnej za Khmer Rouge (Červení Kméri) v Kambodži. Na boj proti symbolizácii môžu byť nenávistné symboly zákonne zakázané (swastiky), alebo aj verejné prejavy nenávisť. Skupinové označenie ako gangové oblečenie alebo kmeňové zjazyčenie môže byť zakázané. Problémom je, že právne obmedzenia zlyhajú, ak ich nepodporuje populárne presadzovaná kultúra. Napriek tomu, že Hutu a Tutsi boli v Burundi (južne od Rwandy) zakázané až do roku 1980, nahradili ich kódové slová. Ak je však široko podporovaná, odmietanie symbolizácie môže byť silné, ako to bolo v Bulharsku, kde vláda odmietla dodávať dostatok žltých odznakov a najmenej 80% Židov ich neneslo, to zbavilo žltú hviezdu jej významu ako nacistického symbolu pre Židov.

3. DISKRIMINÁCIA: Dominantná skupina používa zákon a politickú moc, aby poprela práva iných skupín. Bezmocnému zoskupeniu nepriznajú úplné občianske práva alebo dokonca občianstvo. Medzi príklady patria Norimberské zákony z roku 1935 v nacistickom Nemecku, ktoré zbavovali Židov nemeckého občianstva a nemohli pracovať v úradoch, v politike a univerzitách. Odmietnutie občianstva moslimskej menšiny Rohingya v Barme je ďalším príkladom. Prevencia proti diskriminácii znamená úplné politické posilnenie a občianske práva pre všetky skupiny v spoločnosti. Diskriminácia na základe štátnej príslušnosti, etnickej príslušnosti, rasy alebo náboženstva by mala byť zakázaná. Jednotlivci by mali mať právo žalovať štát, korporácie a iné osoby, ak sú porušené ich práva.

4. DEHUMANIZÁCIA (odľudštenie): Jedna skupina popiera ľudskosť druhej skupiny. Členovia sú porovnateľní so zvieratami, škodcami, hmyzom alebo chorobou. Dehumanizácia prekonáva normálny ľudský odpor k vražde. V tomto štádiu sa nenávistná propaganda v tlači a v rádiách používa na hanobenie skupiny obetí. V boji proti dehumanizácii by sa podnecovanie ku genocíde nemalo zamieňať so slobodou slova. Miestni a medzinárodní predstavitelia by mali odsudzovať používanie nenávistných prejavov a urobiť ich kultúrne neprijateľné. Lídri, ktorí podnecujú genocídu, by mali mať zakázané zahraničné cesty a mať svoje zahraničné financie zmrazené. Nenávistné rádiostanice by mali mať ukončené vysielanie a nenávistná propaganda zakázaná. Nenávistné zločiny a zverstvá by mali byť okamžite potrestané.

5. ORGANIZOVANOSŤ: Genocída je vždy organizovaná, zvyčajne štátom, často používajúc milície na poskytnutie možnosti zapretia zapojenia štátu (Janjaweed v Dárfúre.) Niekedy je organizácia neformálna (hinduistické davy vedené miestnymi RSS militantmi) alebo decentralizovaná (teroristické skupiny). Zvláštne armádne jednotky alebo milície sú často vyškolené a ozbrojené. Sú tvorené plány na genocídne zabíjanie. Na boj proti tejto fáze, členstvo v týchto milíciách by malo byť zakázané. Ich vodcom by mali byť odopreté víza pre zahraničné cesty. O.S.N by mala uložiť zbrojné embargá na vlády a občanov krajín zapojených do masakrov genocídy a vytvoriť komisie na vyšetrovanie porušovania, ako to bolo po genocíde v Rwande.

6. POLARIZÁCIA: Extrémisti oddeľujú skupiny. Nenávistné skupiny vysielajú polarizačnú propagandu. Zákony môžu zakazovať manželstvo alebo sociálnu interakciu. Extrémistický terorizmus je zameraný na umierňovanie, zastrasovanie a umlčovanie centier odporu. Umiernení zo skupiny páchatel'ov sú najschopnejší zastaviť genocídu, takže sú prví, ktorí sú zatknutí a zabití. Prevencia môže znamenať bezpečnostnú ochranu pre miernych vodcov alebo pomoc skupinám zaoberajúcim sa ľudskými právami. Môžu byť zaistené aktíva extrémistov a víza na medzinárodné cestovanie, ktoré im boli zamietnuté. Štátne spojky extrémistov by sa mali byť medzinárodne sankciované.

7. PRÍPRAVA: Vedúci páchatelia plánujú "konečné riešenie" židovskej, arménskej, tutsijskej alebo inej cieľovej skupiny "otázky" (napr. židovská otázka – Konečné riešenie židovskej otázky). Často používajú eufemizmy na zamaskovanie svojich zámerov, ako napríklad odkaz na ich ciele ako "etnické čistenie", "čistenie" alebo dokonca "boj proti terorizmu". Vytvárajú armádu, kupujú zbrane a školia svoje vojská a milície. Vymývajú mozgy obyvateľstva v strach z cieľových skupín (napr. "ŽID JE NÁŠ NEPRIATEĽ"). Páchatelia často tvrdia, že "ak ich nezabijeme, zabijú nás." Prevencia prípravy môže zahŕňať zbrojné embargá a komisie na ich presadzovanie.

8. PRENASLEDOVANIE: Obete sú identifikované a oddelené kvôli svojej etnickej alebo náboženskej totožnosti. Zoznamy smrti sú vypracované. V prípade štátom podporovanej genocídy môžu byť členovia cieľových skupín nútení nosiť identifikačné symboly. Ich majetok je často vyvlastnený. Niekedy sú dokonca izolovaní do get, deportovaní do koncentračných táborov alebo obmedzení na oblasť postihnutú hladom a vyhladovaní. Zahajujú sa genocídne masakre. Sú to činy genocídy, pretože úmyselne zničia časť cieľovej skupiny. V tejto fáze musí byť vyhlásená núdzová situácia proti genocíde (**Genocide Emergency**). Ak sa dá zmobilizovať politická vôľa veľmocí, regionálnych aliancií alebo Bezpečnostnej rady Spojených národov, mala by sa pripraviť ozbrojená medzinárodná intervencia alebo koncentrovaná pomoc obetiam, aby sa pripravili na svoju sebaobranu. Humanitárnu pomoc by mala organizovať O.S.N. a súkromné pomocné skupiny pre nevyhnutný príliv utečencov.

9. VYHLADZOVANIE/VYHUBENIE: Vyhladzovanie začína a rýchlo sa stáva masovým zabíjaním právne nazývané "genocída". Pre zabíjajúcich je to "vyhubenie", pretože neveria, že ich obeť, sú plnohodnotní ľudia. V prípade štátom podporovanej genocídy, ozbrojené sily často pracujú s milíciami na zabíjaní. Niekedy genocída vedie k zabíjaniu pomstychtivých skupín medzi sebou, čím vytvára cyklus bilaterálnej genocídy podobnej vírusu (podobne ako v Burundi). V tejto fáze môže zastaviť genocídu iba rýchly a ohromujúci ozbrojený zásah. Treba vytvoriť skutočne bezpečné oblasti alebo koridory úniku utečencov so silne ozbrojenou medzinárodnou ochranou. (Nebezpečný "bezpečný" priestor je horší ako žiadny.)

10. POPRETIE: Popretie je posledná etapa, ktorá trvá celú dobu genocídy a vždy následne po genocíde. Je jedným z najistejších ukazovateľov ďalších genocídnych masakrov. Páchatelia genocídy vykopávajú masové hroby, pália telá, pokúšajú sa zakryť dôkazy a zastrášiť svedkov.

Popierajú, že sa dopustili akýchkoľvek zločinov a často vinia, čo sa stali obeťami. Znemožňujú vyšetrowanie zločinov a naďalej vládnu, až kým nebudú zosadení z moci silou, často útekem do exilu. Tam zostávajú beztrestne, ako je Pol Pot (bývalý premiér Kambodže) alebo Idi Amin (bývalý prezident Ugandy), pokiaľ nie sú zadržaní a súdení zriadeným tribunálom. Odpoveďou na popretie je trest od medzinárodného súdu alebo vnútroštátnych súdov. Dôkazy môžu byť použité proti nim a páchatelia potrestaní. Súdny, akými sú napríklad tribunály Juhoslávie alebo Rwandy, alebo medzinárodný tribunál, ktorý súdil Červených Kmérov v Kambodži.

© 2013 Gregory H. Stanton. Originally presented as a briefing paper, "The Eight Stages of Genocide" at the US State Department in 1996. Discrimination and Persecution have since been added to the 1996 model.

Riešenie tajničiek

Ručne hádzaná výbušnina							G	R	A	N	Á	T		
Krajina, v ktorej žil Zijo po masakri v jeho dedine					Č	I	E	R	N	A	H	O	R	A
Svätá kniha islamu			K	O	R	Á	N							
Výkop vedený kolmo alebo mierne šikmo ku smeru očakávanej paľby				Z	Á	K	O	P						
Strelivo			M	U	N	Í	C	I	A					
Motorové lietadlo s rotujúcimi nosnými plochami	V	R	T	U	Ľ	N	Í	K						
Všetky ozbrojené (vojenské) sily štátu			A	R	M	Á	D	A						
Pásové obrnené bojové vozidlo						T	A	N	K					

Krajina Chorvátov, Srbov, Bosniakov, Slovincov, Čiernohorcov		J	U	H	O	S	L	Á	V	I	A			
Severný sused krajiny Burundi						R	W	A	N	D	A			
Náboženská budova moslimov					M	E	Š	I	T	A				
Zákaz vývozu zbraní/obchodovania s nejakým štátom				E	M	B	A	R	G	O				
protizákonné zabitie iného človeka v zlom úmysle					V	R	A	Ž	D	A				
Jeden zo symbolov judaizmu a židovského národa (využívaný Nemcami ako rozlišovací symbol pre Židov). Dávidova			H	V	I	E	Z	D	A					
Veža, z ktorej zvolávajú ľudí na modlitbu (Islam)				M	I	N	A	R	E	T				
Islamský duchovný vodca/predstavený komunity						I	M	Á	M					
Tradičné jedlo z mletého mäsa v krajinách bývalej Juhoslávie						C	E	V	A	P	I			
Časť/obdobie/štádium		E	T	A	P	A								

Zdroje: [Summary of 10 Stages of Genocide \(and the USA today\) | Reason and Meaning](http://www.genocidewatch.org/images/Ten%20Stages%20of%20Genocide%20by%20Gregory%20Stanton.pdf)
<http://www.genocidewatch.org/images/Ten Stages of Genocide by Gregory Stanton.pdf>